

Forma právního jednání jednočlenné společnosti a jejího jediného společníka (1. 7. 2022)

Forma právního jednání jednočlenné společnosti a jejího jediného společníka

V praxi se velmi často setkáváme s případy jednočlenných společností (typicky SRO), tj. společností s jediným společníkem vlastním podíl o velikosti 100% na společnosti, kdy obvykle tento jediný společník zastává současně ve společnosti funkci (zpravidla jediného) jednatele. Velice často se také stává, že společník takové společnosti se „svou společností“ právně jedná (typicky s ní uzavírá nějakou smlouvu).

Podle ustanovení § 13 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, (dále jako „ZOK“) platí, že smlouva uzavřená mezi jednočlennou společností zastoupenou jediným společníkem a tímto společníkem vyžaduje písemnou formu s úředně ověřenými podpisy. To neplatí, je-li taková smlouva uzavřena v rámci běžného obchodního styku a za podmínek v něm obvyklých. Pokud tedy jediný společník uzavírá smlouvu se svou společností, kterou současně také zastupuje (příčemž je nerozhodné, zda ji zastupuje z pozice statutárního orgánu či z jiného důvodu, např. na základě plné moci), musí být právní jednání písemné a opatřené úředně ověřenými podpisy (nejde-li o běžný obchodní styk, což bude situace spíše výjimečná). Smysl tohoto ustanovení je zřejmý – má zamezit antidatování smluv či provádění dodatečných změn ve smlouvách.

Nejvyšší soud se ve své nedávné judikatuře blíže zabýval povahou citovaného ustanovení a následky nedodržení písemné formy s úředně ověřenými podpisy. Stejně je zejm. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.6.2020, sp.zn. 31 ICdo 36/2020-103, který byl publikován ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky 10/2020. V tomto rozsudku Nejvyšší soud dospěl k několika zásadním závěrům:

1. Ačkoliv se ustanovení § 13 ZOK vztahuje výslovně pouze na smlouvy, dle Nejvyššího soudu **dopadá i na právní jednání jednostranná**, adresovaná společností zastoupenou jejím jediným společníkem tomuto společníku, popř. adresovaná jediným společníkem „své“ společnosti. Pokud tedy ve vztahu mezi dotčenými subjekty bude učiněno např. uznání dluhu, započtení pohledávky, ale i odstoupení od smlouvy apod., je nutno jej rovněž učinit v písemné podobě s úředně ověřeným podpisem jednající osoby.
2. Ze smyslu a účelu § 13 ZOK vyplývá, že **důsledkem nedodržení formy požadované tímto ustanovením bude zpravidla neplatnost dotčeného právního jednání**, přičemž lze předpokládat, že většinou půjde o neplatnost absolutní, s výjimkou případů, kdy bude prokázáno, že s ohledem na okolnosti konkrétního případu byl naplněn smysl a účel právní normy v předmětném ustanovení obsažené přesto, že jednající společník nedodržel postup podle citovaného ustanovení (případy, kdy nebude pochyb o obsahu posuzovaného právního jednání ani o tom, že a kdy bylo učiněno).
3. Není-li požadavek § 13 ZOK dodržen, **může dotčený společník zjednat nápravu tím, že tuto vadu (absenci písemné formy, popř. úředního ověření podpisu) dodatečně zhojí** (§ 582 odst. 1 věta první o. z.). Tato konvalidace však bude mít **účinky ex nunc**; účinky právního jednání nenastanou dříve, než je naplněna písemná forma a než jsou úředně ověřeny podpisy.

Z výše uvedeného je zřejmé, že v popsáných případech je nutno dbát důraz na to, aby jednání (a to jak dvoustranná, tak i jednostranná) činěná ve vztahu mezi jednočlennou společností zastoupenou jediným společníkem a tímto společníkem byla skutečně činěna v písemné formě a s úředně ověřenými podpisy (na což jednající subjekty často zapominají), jinak je velmi vysoké riziko dovození závěru absolutní neplatnosti takového jednání.

